

Ion Creangă

POVEȘTI, POVESTIRI, AMINTIRI

1839 – 1889

Ion Creangă

Povești, Povestiri,
Amintiri

 EDITURA
NICART

București, 2020

Prefața la poveștile mele

*Iubite cetitoriu,
Multe prostii ăi fi cetit de când ești.
Cetește, rogu-te, și ceste și, unde-i vedè că
nu-ți vin la socoteală, iè pana în mână și dă și
tu altceva mai bun la ivală, căci eu atâta m-am
priceput și atâta am făcut.*

Autoriul

Povești

Soacra cu trei nurori

(Poveste)

Era odată o babă, care avea trei feciori nalți ca niște brazi și tari de virtute, dar slabi de minte.

O răzeșie destul de mare, casa bătrânească cu toată pojijia, ei, o vie cu livadă frumoasă, vite și multe păseri alcătuiau gospodăria babei. Pe lângă acestea mai avea strânse și părăluțe albe pentru zile negre; căci lega paraua cu zece noduri și tremura după ban.

Pentru a nu răzleți feciorii de pe lângă sine, mai dură încă două case alăturate, una la dreapta și alta de-a strânga celei bătrânești. Dar tot atunci luă hotărâre nestrămutată a ține feciorii și viitoarele nurori pe lângă sine – în casa bătrânească – și a nu orându-i nimic pentru împărțeală până aproape de moartea sa. Așa făcu; și-i râdea inima babei de bucurie când gândea numai cât de fericită are să fie, ajutată de feciori și mângâiată de viitoarele nurori. Ba de multe ori zicea în sine: „Voiu privighia nurorile, le-oiu pune la lucru, le-oiu struni și nu le-oiu lasa nici pas a ieși din casă, în lipsa feciorilor mei. Soacră-mea – fie-i țărna ușoară! – așa a făcut cu mine. Și barbatu-meu – Dumnezeu să mi-l ierte! – nu s-a putut plânge că l-am înșelat, sau i-am risipit casa; ...deși câteodată erau bănuiele... și mă probozea... dar acum s-au trecut toate!”

Tustrei feciorii babei umblau în cărăușie și câștigau mulți bani. Celui mai mare îi veni vremea de însurat, și baba, simțind asta, umbla valvârtej să-i găsească mireasă; și în cinci-șese sate, abiè-abiè putu nimeri una după placul ei: nu prea tânără, naltă și uscățivă, însă robace și supusă. Feciorul nu ieși din hotărârea

maică-sa, nunta se făcu, și baba își luă cămeșa de soacră, ba încă netăiată la gură, care însemnează că soacra nu trebuie să fie cu gura mare și să tot cârtească de toate cele.

După ce s-a sfârșit nunta, feciorii s-au dus în treaba lor, iar nora rămase cu soacra. Chiar în acea zi, cătră sară, baba începu să puie la cale viața nurori-sa. Pentru babă, sita nouă nu mai avea loc în cuiu. „De ce mi-am făcut clește ? ca să nu mă ard“, zicea ea. Apoi se suie iute în pod și scoboară de acolo un știubeiu cu pene rămase tocmai de la răposata soacră-sa, niște chite de cânepă și vreo două dimerlii de pasat.

– Iată ce am gândit eu, noro, că poți lucra noaptea. Piua-i în căsoaia de alături, fusele în oboroc sub pat, iar furca după horn. Când te-i sătura de strujit pene, vei pisa malaiul; și când a veni barbatu-tău de la drum, v-om face plachie cu costițe de porc, de cele afumate, din pod, și, Doamne, bine vom mânca ! Acum deodată, până te-i mai odihni, iè furca în brâu, și până mâni dimineată să gătești fuioarele aceste de tors, penele de strujit și malaiul de pisat. Eu mă las puțin, că mi-a trecut ciolan prin ciolan cu nunta voastră. Dar tu să știi că eu dorm iepurește; și, pe lângă își doi ochi, mai am unul la ceafă, care șede pururè deschis și cu care văd, și noaptea și ziua, tot ce se face prin casă. Ai înțeles ce ți-am spus ?

– Da, mămucă. Numai ceva de mâncare...

– De mâncare ? O ceapă, un usturoi ș-o bucată de mămăligă rece din poliță sunt destul pentru o nevastă tânără ca tine... Lapte, brânză, unt și ouă de-am putè sclipui să ducem în târg ca să facem ceva parale; căci casa s-a mai îngreuiat cu un mâncău și eu nu vreu să-mi pierd comândul.

Apoi, când înseră, baba se culcă pe pat, cu fața la părete, ca să n-o supere lumina de la opaiț, mai dând a înțelege nurori-sa că are s-o privigheze; dar somnul o cuprinse îndată, și habar n-avea de ce face noră-sa. Pe când soacra horăia, dormind dusă,

blajina noră migăia prin casă; acuș la strujit pene, acuș îmbăla tortul, acuș pisa malaiul și-l vântura de buc. Și dacă *Enachi* se pune pe gene-i, ea îndată lua apă rece și-și spala fața, ca nu cumva s-o vadă neadormita soacră și să-i bănuiască. Așa să munci biata noră până după miezul nopții; dar, despre ziuă, somnul o doborî, și adormi și ea între pene, caiere, fusele cu tort și bucul de malaiu. Baba, care se culcase odată cu găinile, se sculă cu noaptea-n cap și începu a trânti ș-a plesni prin casă, încât biata noră, care de-abie ațipise, de voie, de nevoie, trebui să se scoale, să sărute mâna soacrei și să-i arate ce-a lucrat. Încet-încet, nora s-a dat la brazdă, și baba era mulțumită cu alegerea ce-a făcut. Peste câteva zile, căraușii sosesc și tânăra neastă, văzându-și bărbătelul, mai uită din cele necazuri !

Nu trece mult, și baba pune la cale și pe feciorul cel mijlociu, și-și iè un suflet de noră întocmai după chipul și asemănarea celei dintăi, cu deosebire numai că aceasta era mai în vârstă și ceva încrucișată, dar foc de harnică.

După nuntă, feciorii se duc iarăși în căraușie și nurorile rămân iar cu soacra acasă. După obicei, ea le dă de lucru cu măsură și, cum înserează, se culcă, spuind nurorilor să fie harnice și dându-le de grijă ca nu cumva să adoarmă, că le vede ochiul cel neadormit.

Nora cea mai mare tălmăci apoi celeilalte despre ochiul soacră-sa cel atoatevăzător, și așa, una pe alta se îndemnau la treabă și lucrul ieșea gârlă din mânilor lor. Iară soacra huzurea de bine.

Dar binele, câteodată, așteaptă și rău. Nu trece tocmai mult, și vine vremea de însurat și feciorului celui mic. Baba însă voia cu orice chip să aibă o troiță nedespărțită de nurori... de aceea și chitise una de mai înainte. Dar nu-i totdeauna cum se chitește, ce-i și cum se nimerește. Într-o bună dimineață, feciorul mamei îi și aduce o noră pe cuptor. Baba se scarmână de cap, dă la deal,

dă la vale, dar n-are ce face, și, de voie, de nevoie, nunta s-a făcut, și pace bună !

După nuntă, bărbații din nou se duc la treaba lor și nurorile rămân iar cu soacra acasă. Baba iarăși le dă de lucru cu măsură și, cum vine sara, se culcă după obicei. Cele două nurori, văzând pe cea mai tânără codindu-se la treabă, îi zic:

– Da' nu te tot codi, că mămuca ne vede.

– Cum ? Eu o văd că doarme. Ce fel de treabă e aceasta ? noi să lucrăm, și ea să doarmă ? !

– Nu căuta că horăiește, zise cea mijlocie, mămuca are la ceafă un ochiu neadormit, cu care vede tot ce facem, ș-apoi tu nu știi cine-i mămuca, n-ai mâncat niciodată moarea ei.

– La ceafă ?... vede toate ? n-am mâncat moarea ei ?... Bine că mi-am adus aminte... Dar ce mâncăm noi, fetelor hăi ?

– Ia, răbdări prăjite, dragă cumnățică... Iar dacă ești flămândă, iè și tu o bucată de mămăligă din colțar și cu niște ceapă și mănâncă.

– Ceapă cu mămăligă ? d-apoi neam de neamul meu n-a mâncat așa bucate ! Da' slănină nu-i în pod ? unt nu-i ? ouă nu sunt ?

– Ba sunt de toate, ziseră cele două, dar sunt a mămucai.

– Eu cred că tot ce-i a mămucai e ș-al nostru, și ce-i al nostru e ș-al ei. Fetelor hăi ! S-a trecut de șagă. Voi lucrați, că eu mă duc să pregătesc ceva de-a mâncării; știi, colè, ceva mai omenește; ș-acuș vă chem și pe voi.

– Doamne, ce vorbă ți-a ieșit din gură ! ziseră cele două. Vrei să ne-aprindem paie în cap ? să ne zvrărlă baba pe drum ?

– Las' dacă v-a durè capul ? Când v-a întreba pe voi, să dați vina pe mine și să lăsați să vorbesc eu pentru toate.

– Apoi dar... dă !... fă cum știi; numai să nu ne bagi și pe noi în belea.

– Hai, fetelor, tăceți, gura vă meargă; că nu-i bună pacea, și mi-e dragă gâlceava. Și iese cântând:

*Vai, saracu omul prost,
Bun odor la cas-a fost !*

Nu trece nici un ceas la mijloc, ș-un cuptor de plăcinte, câțiva pui pârpâliți în frigare și prăjiți în unt, o străchinoaie cu brânză cu smântână și mămliguța erau gata. Apoi iute cheamă și pe celelalte două în bordeiu, și se pun la masă cu toatele.

– Hai, fetelor, mâncați bine și pe Domnul lăudați, că eu mă răpăd în cramă s-aduc și un cofăel de vin, ca să meargă plăcintele aceste mai bine pe gât.

După ce-au mâncat ș-au băut bine, le-au venit a cânta, ca rusului din gura gărliciului:

*Soacră, soacră, poamă acră,
De te-ai coace cât te-ai coace,
Dulce tot nu te-i mai face;
De te-ai coace toată toamna,
Ești mai acră decât coarna;
De te-ai coace-un an ș-o vară,
Tot ești acră și amară;
Ieși afară ca o pară;
Întri-n casă ca o coasă;
Șezi în unghiu ca un junghiu.*

Ș-au mâncat, ș-au băut, ș-au cântat până au adormit cu toatele pe loc.

Când se scoală baba în zori de ziuă, ia nurori dacă ai de unde. Iese afară spărietă, dă încolo, dă pe dincolo, și când întră în bordeiu, ce să vadă ? bietele nurori jăleau pe soacră-sa... Pene împrăștiate pe jos, fărături, blide aruncate în toate părțile, cofăelul de vin răsturnat, ticăloșie mare !...

– Da' ce-i acolo ? strigă baba înspăimântată.

Nurorile atunci sar arse în picioare; și cele mari încep a tremura de frică, cum e varga, și lasă capul în jos de rușine. Iar cea cu pricina răspunde:

– Da' bine, mămucă, nu știi c-au venit tătuca și cu mămuca, și le-am făcut de mâncare, și le-am scos un cofăel de vin, și de aceea ne-am chefăluit și noi oleacă. Iaca, chiar mai dineoarea s-au dus.

– Și m-au văzut cuscrii cum dormeam ?

– D-apoi cum să nu te văză, mămucă !

– Și apoi de ce nu m-ați sculat ? Mânca-v-ar ciuma să vă mănânce !

– D-apoi dă, mămucă, fetele aceste au spus că d-ta vezi tot; și de aceea am gândit că ești mânioasă pe tătuca și pe mămuca, de nu te scoli. Și ei erau așa de mânăniți, de mai nu le-a ticnit mâncarea.

– Ei, lasă, ticăloaselor, că vă voiu doabzâla eu de acum înainte !

Și de atunci nurorile n-au mai avut zi bună în casă cu baba. Când își aducea ea aminte de puicele cele nadolence și boghete, de vinișorul din cramă, de risipa ce s-a făcut cu munca ei, și c-au văzut-o cuscrii dormind așa lăfăiată, cum era, crăpa de ciudă și rodea în nurori, cum roade cariul în lemn.

Se lehămetiseră până și cele două de gura cea rea a babei; și cea mai tânără găsi acum prilej să-i facă pe obraz și să orânduiască tot-odată și moștenirea babei prin o diată nemaipomenită până atunci, și iată cum:

– Cumnatelor, zise ea într-o zi, când se aflau singure în vie. Nu putem trăi în casa aceasta de n-om face toate chipurile să scăpăm de hârca de babă.

– Ei, cum ?

– Să faceți cum v-oiu învăța eu, și habar să n-aveți.

– Ce să facem ? întrebă cea mai mare.

– Ia, să dăm busta în casă la babă, și tu s-o iei de cânepa dracului și s-o trăsnești cu capul de păretele cel despre răsărit, cât îi putè; tot așa să faci și tu cu capul babei, de păretele cel despre apus și-apoi ce i-oiu mai face și eu, veți vedea voi.

– D-apoi când or veni ai noștri ?

– Atunci, voi să vă faceți moarte-n popușoi, să nu spuneți nici laie, nici balaie. Oiu vorbi eu și cu dânșii, și las' dacă va fi ceva !...

Se înduplecară și cele două, intrară cu toatele în casă, luară pe babă de păr și-o izbiră cu capul de păreți până i-l dogiră. Apoi cea mai tânără, fiind mai șugubață decât cele două, trânteste baba în mijlocul casăi și-o frământă cu picioarele, și-o ghigosește ca pe dânsa; apoi îi scoate limba afară, i-o străpunge cu acul și i-o presură cu sare și cu piperi, așa că limba îndată se umflă, și biata soacră nu mai putu zice nici câre ! și, slabă și stâlcită cum era, căzu la pat bolnavă de moarte. Apoi nurorile, după sfătuirea celei cu pricina, așezară baba într-un așternut curat, ca să-și mai aducă aminte de când era mireasă; și după aceasta începură a scoate din lada babei valuri de pânză, a-și da ghiont una alteia și a vorbi despre stârlici, toiag, nășalie, poduri, paraua din mâna mortului, despre găinele ori oaia de dat peste groapă, despre strigoi și câte alte năzdrăvănii înfiorătoare, încât numai aceste erau de ajuns, ba și de întrecut, s-o vâre în groapă pe biata babă.

Iaca fericirea visată de mai înainte cum s-a împlinit !

Pe când se petreceau aceste, iaca s-aud scârțâind niște care: barbații veneau. Nevestele lor le ies întru întâmpinare și, după sfătuirea celei mai tinere, de la poartă s-aruncă în gâtul barbaților și încep a-i lua cu vorba și a-i dizmerda care de care mai măgulitor.

– Da' ce face mămuca ? întrebare cu toții deodată când dejugau boii.

– Mămuca, le luă cea mai tânără vorba din gură, mămuca nu face bine ce face; are de gând să ne lese sănătate, sărmana !

– Cum ? ziseră bărbații înspăimântați, scăpând resteiele din mână.

– Cum ? Ia, sunt vreo cinci-șese zile de când a fost să ducă vițeii la suhat, și un vânt rău pesemne a dat peste dânsa, sărmana !... ielele i-au luat gura și picioarele.

Fiii se răped atunci cu toții în casă la patul mâne-sa; dar biata babă era umflată cât o bute și nici nu putea blești macar din gură; simțirea însă nu și-o perduse de tot. Și, văzându-i, își mișcă puțin mâna și arată la nora cea mare și la păretele despre răsărit, apoi arată pe cea mijlocie și păretele despre apus; pe urmă pe cea mai tânără și jos în mijlocul casei; după aceea de-abie putu aduce puțin mâna spre gură și îndată căzu într-un leșin grozav.

Toți plângeau și nu se puteau dumeri despre semnele ce face mama lor. Atunci nora cea tânără zise, prefăcându-se că plânge și ea:

– Da' nu înțelegeți ce vrea mămuca ?

– Nu, ziseră ei.

– Biata mămuică lasă cu limbă de moarte: că fratele cel mare să ieie locul și casa despre răsărit; cel mijlociu, cea despre apus; iară noi, ca mezini ce suntem, să rămânem aici, în casa bătrânească.

– Că bine mai zici tu, nevastă, răspunse bărbatu-său.

Atunci ceilalți nemaivând încotro șovăi, diata rămase bună făcută.

Baba muri chiar în acea zi, și nurorile, despletite, o boceau de vuia satul. Apoi, peste două zile, o îngropară cu cinste mare, și toate femeile din sat și de prin meleagurile vecine vorbeau despre soacra cu trei nurori și ziceau: „Ferice de dânsa c-a murit, că știu că are cine-o boci !“

„Convorbiri literare“, 1875, nr. 7, 1 oct.

Capra cu trei iezi

(Poveste)

Era odată o capră care avea trei iezi. Iedul cel mare și cu cel mijlociu dau prin băț de obraznici ce erau; iară cel mic era harnic și cuminte. Vorba ceea: „Sunt cinci degete la o mână și nu samănă toate unul cu altul“.

Într-o zi, capra cheamă iezii de pe-afară și le zice:

– Dragii mamei copilași ! Eu mă duc în pădure ca să mai aduc ceva de-a mâncării. Dar voi, încuieți ușa după mine, ascultați unul de altul, și să nu cumva să deschideți până ce nu-ți auzi glasul meu. Când voi veni eu, am să vă dau de știre, ca să mă cunoașteți, și am să vă spun așa:

*Trei iezi cucuieți,
Mamei ușa descuieți !
Că mama v-aduce vouă:
Frunze-n buze,
Lapte-n țite,
Drob de sare
În spinare,
Mălăieș
În călcăieș,
Smoc de flori
Pe subsuori.*

Auzit-ați ce-am spus eu ?

– Da, mămucă, ziseră iezii.

– Pot să am nădejde în voi ?

– Să n-ai nici o grijă, mămucă, apucară cu gura înainte cei mai mari. Noi suntem odată băieți, și ce-am vorbit odată vorbit rămâne.

– Dacă-i așa, apoi veniți să vă sărute mama ! Dumnezeu să vă apere de cele rele, și mai rămâneți cu bine !

– Mergi sănătoasă, mămucă, zise cel mic, cu lacrimi în ochi, și Dumnezeu să-ți ajute ca să te întoarne cu bine și să ne-aduci demâncare.

Apoi capra iese și se duce în treaba ei. Iar iezii închid ușa după dânsa și trag zăvorul. Dar vorba veche: „Păreții au urechi și fereștile ochi“. Un dușman de lup – ș-apoi știți care ? – chiar cumătrul caprei, care de mult pândea vreme cu prilej ca să pape iezii, trăgea cu urechea la păretele din dosul casei, când vorbea capra cu dânsii.

„Bun ! zise el în gândul său. Ia, acu mi-e timpul... De i-ar împinge păcatul să-mi deschidă ușa, halal să-mi fie ! Știu că i-aș cârnosi și i-aș jumuli !“ Cum zice, și vine la ușă; și cum vine, și începe:

*Trei iezi cucuieți,
Mamei ușa descuieți !
Că mama v-aduce vouă:
Frunze-n buze,
Lapte-n țite,
Drob de sare
În spinare,
Mălăieș
În călcăieș,
Smoc de flori
Pe subsuori.*

– Hai ! deschideți cu fuga, dragii mamei, cu fuga !

– Ia ! băieți, zise cel mai mare, săriți și deschideți ușa, că vine mama cu demâncare.

– Sărăcuțul de mine ! zise cel mic. Să nu cumva să faceți pozna să deschideți, că-i vai de noi. Asta nu-i mămuca. Eu o cunosc de pe glas; glasul ei nu-i așa de gros și răgușit, ci-i mai subțire și mai frumos !

Lupul, auzind aceste, se duse la un ferar și puse să-i ascuțe limba și dinții, pentru a-și subția glasul, ș-apoi, întorcându-se, începu iar:

*Trei iezi cucuieți,
Mamei ușa descuieți !...*

– Ei, vedeți, zise iarăși cel mare; dacă mă potrivesc eu vouă ? Nu-i mămuca, nu-i mămuca ! D-apoi dacă nu-i ea ? ! Că doar și eu am urechi ! Mă duc să-i deschid.

– Bădică ! bădică ! zise iarăși cel mic. Ascultați-mă și pe mine ! Poate mai de-apoi a veni cineva ș-a zice:

*Deschideți ușa,
Că vine mătușa !*

ș-atunci voi trebuie numaidecât să deschideți ? D-apoi nu știți că mătușa-i moartă de când lupii albi și s-a făcut oale și ulcioare, sărmana ?

– Apoi, dă ? nu spun eu bine ? zise cel mare. Ia, de-atunci e rău în lume, de când a ajuns coada să fie cap... Dacă te-i potrivi tu acestora, îi ținè mult și bine pe mămuca afară. Eu, unul, mă duc să deschid.

Atunci mezinul se vâă iute în horn și, sprijinit cu picioarele de prichiciu și cu nasul de funigine, tace ca peștele și tremură ca varga de frică. Dar frica-i din raiu, sărmana ! Asemene cel mijlociu, tuștiu ! iute sub un chersin; se-nghemuiește acolo cum poate, tace ca pământul și-i tremură carnea pe dânsul de frică: Fuga-i rușinoasă, da-i sănătoasă !... Însă cel mare se dă după ușă și – să tragă, să nu tragă ? – în sfârșit, trage zăvorul... Când,

iaca !... ce să vadă ? Ş-apoi mai când vedè ?... căci lupului îi scăpărau ochii şi-i sfârâia gâtlejul de flămând ce era. Şi, nici una, nici două, haţ ! pe ied de gât, îi rătează capul pe loc şi-l mănâncă așa de iute cu așa poftă, de-ți părea că nici pe-o măsea n-are ce pune. Apoi se linge frumuşel pe bot şi începe a se învârti prin casă cu neastâmpăr, zicând:

– Nu ştiu, părerea m-a amăgit, ori am auzit mai multe glasuri ? Dar ce Dumnezeu ? ! Parc-au întrat în pământ... Unde să fie, unde să fie ? Se iţeşte el pe colo, se iţeşte pe dincolo, dar pace bună ! iezii nu-s nicăiri !

– Mă !... că mare minune-i şi asta !... dar nici acasă, n-am de coasă... ia să mai odihnesc oleacă aste bătrâneţe !

Apoi se îndoiaie de şele cam cu greu, şi se pune pe chersin. Şi când s-a pus pe chersin, nu ştiu cum s-au făcut, că ori chersinul a crăpat, ori cumătrul a strănutat... Atunci iedul de sub chersin, să nu tacă ? – îl păştea păcatul şi-l mânca spinarea, săracaţul !

– Să-ți fie de bine, nănaşule !

– A !... ghidi ! ghidi ! ghiduşi ce eşti ! Aici mi-ai fost ? Ia vină-ncoace la nănăşelul, să te pupe el !

Apoi ridică chersinul binişor, înşfacă iedul de urechi şi-l flocăieşte şi-l jumuleşte şi pe acela de-i merg petecele !... Vorba ceea: „Că toată paserea pe limba ei piere“.

Pe urmă se mai învârte cât se mai învârte prin casă, doar a mai găsi ceva, dar nu găseşte nimic, căci iedul cel cuminte tăcea molcum în horn, cum tace peştele în borş la foc. Dacă vede lupul şi vede că nu mai găseşte nimic, îşi pune în gând una: aşază cele două capete cu dinţii rânjiţi în fereşti, de ți se părea că râdeau; pe urmă unge toţi păreţii cu sânge, ca să facă şi mai mult în ciuda caprei, ş-apoi iese şi-şi caută de drum. Cum a ieşit duşmanul din casă, iedul cel mic se dă iute jos din horn şi încuie uşa bine. Apoi începe a se scărmana de cap şi a plânge cu amar după fraţilorii săi.

– Drăguții mei frățiori ! De nu s-ar fi înduplecat, lupul nu i-ar fi mâncat ! Și biata mamă nu știe de astă mare urgie ce-a venit pe capul ei !

Și bocește el și bocește până îl apucă leșin ! Dar ce era să le facă ? Vina nu era a lui, și ce-au căutat pe nas le-a dat.

Când jălea el așa, iaca și capra venea cât putea, încărcată cu de-a mâncării și găfuind. Și cum venea, cât de colo vede cele două capete, cu dinții rânjiți, în ferești.

– Dragii mămuțeii, dragi ! Cum așteaptă ei cu bucurie și-mi râd înainte când mă văd !

*Băieții mamei, băieți,
Frumușei și cucuieți !*

Bucuria caprei nu era proastă. Dar când s-apropie bine, ce să vadă ? Un fior rece ca gheața îi trece prin vine, picioarele i se taie, un tremur o cuprinde în tot trupul, și ochii i se painjinesc. Și ce era nu era a bine !... Ea însă tot mergea pân' la ușă, cum poate, crezând că părerea o înșală... și cum ajunge, și începe:

*Trei iezi cucuieți,
Mamei ușa descuieți !
Că mama v-aduce vouă:
Frunze-n buze,
Lapte-n țite,
Drob de sare
În spinare,
Mălăieși
În călcăieș,
Smoc de flori
Pe subsuori.*

Atunci iedul mezin – care acum era și cel dintâi și cel de pe urmă – sare iute și-i deschide ușa. Apoi s-aruncă în brațele mâne-sa și cu lacrimi de sânge începe a-i spune:

– Mămucă, mămucă, uite ce am pățit noi ! Mare foc și potop au căzut pe capul nostru !

Capra atunci, holbând ochii lung prin casă, o cuprinde spaimă și rămâne încremenită !... Dar mai pe urmă, îmbărbătându-se, și-a mai venit puțin în fire și-a întrebat:

– Da' ce-a fost aici, copile ?

– Ce să fie, mămucă ? Ia, cum te-ai dus d-ta de-acasă, n-a trecut tocmai mult și iaca cineva s-aude bătând la ușă și spunând:

*Trei iezi cucuieți,
Mamei ușa descuieți...*

– Și ?...

– Și frate-meu cel mare, nătâng și neastâmpărat cum îl știi, fuga la ușă să deschidă.

– Ș-atunci ?

– Atunci, eu m-am vârât iute în horn, și frate-meu cel mijlociu sub chersin, iar cel mare, după cum îți spun, se dă cu nepăsare după ușă și trage zăvorul !...

– Ș-atunci ?

– Atunci, grozăvie mare ! Nănașul nostru și prietenul d-tale, cumătrul lup, se și arată în prag !

– Cine ? Cumătrul meu ? El ? Care s-a jurat pe părul său că nu mi-a spărie copilașii niciodată ?

– Apoi dă, mamă ! Cum vezi, i-a umplut de spărieți !

– Ei las', că l-oi învăța eu ! Dacă mă vede că-s o văduvă sărmană și c-o casă de copii, apoi trebuie să-și bată joc de casa mea ? și pe voi să vă puie la păstramă ? Nici o faptă fără răsplată... Ticălosul și mangositul ! Încă se rânjea la mine câteodată și-mi făcea cu măseaua... Apoi doar eu nu-s de-acelea de care crede el: n-am sărit peste garduri niciodată de când sunt. Ei, taci, cumătre, că te-oiu doborâ la mine ! Cu mine ți-ai pus boii în plug ? Apoi, ține minte că ai să-i scoți fără coarne !

– Of, mămucă, of ! Mai bine taci și lasă-l în plata lui Dumnezeu ! Că știi că este o vorbă: „Nici pe dracul să-l vezi, da’ nici cruce să-ți faci !“

– Ba nu, dragul mamei ! „Că până la Dumnezeu, sfinții îți ieu sufletul.“ Ș-apoi ține tu minte, copile, ce-ți spun eu: că de i-a mai da lui nasul să mai miroase pe-aici, apoi las’ !... Numai tu, să nu cumva să te răsuflă cuiva, ca să prindă el de veste.

Și de-atunci căuta și ea vreme cu prilej ca să facă pe obraz cumătru-său. Se pune ea pe gânduri și stă în cumpene, cum să dreagă și ce să-i facă ?

„Aha ! ia, acu i-am găsit leacul, zise ea în gândul său. Taci ! Că i-oiu face eu cumătrului una de și-a mușca labele !“

Aproape de casa ei era o groapă adâncă; acolo-i nădejdea caprei.

– La cada cu dubala, cumătre lup; că nu-i de chip !... Ia, de-acu să-ncepe fapta: Hai la treabă, cumătriță, că lupul ți-a dat de lucru !

Și așa zicând, pune poalele-n brâu, își suflecă mânicele, ațîță focul și s-apucă de făcut bucate. Face ea sarmale, face plachie, face alivenci, face pască cu smântână și cu ouă și fel de fel de bucate. Apoi umple groapa cu jaratic și cu lemne putregăoiașe, ca să ardă focul mocnit. După asta așază o leasă de nuiiele numai înțînătă și niște frunzari peste dânsa; peste frunzari toarnă țărână și peste țărână așterne o rogojină. Apoi face un scăuieș de ceară anume pentru lup. Pe urmă lasă bucatele la foc să fearbă și se duce prin pădure să caute pe cumătru-său și să-l poftască la praznic. Merge ea cât merge prin codru, până ce dă de-o prăpastie grozavă și întunecoasă și pe-o tihăraie dă cu crucea peste lup.

– Bună vremea, cumătro. Da’ ce vânt te-a abătut pe-aici ?

– Bună să-ți fie inima, cumătre, cum ți-i căutătura... apoi dă, nu știi d-ta că nevoia te duce pe unde nu ți-i voia ? Ia, nu știi

cine-a fost pe la mine pe-acasă în lipsa mea, că știu că mi-a făcut-o bună !

– Ca ce fel, cumătriță dragă ?

– Ia, a găsit iezii singurei, i-a ucis și i-a crâmpoțit, de li-am plâns de milă ! Numai văduvă să nu mai fie cineva !

– Da' nu mai spune, cumătră !

– Apoi de-acum, ori să spun, ori să nu mai spun, că tot una mi-e. Ei, mititeii, s-au dus cătră Domnul, și datoria ne face să le căutăm de suflet. De aceea am făcut și eu un praznic, după puterea mea, și am găsit de cuviință să te poftesc și pe d-ta, cumătre; ca să mă mai mângăi...

– Bucuros, dragă cumătră, dar mai bucuros eram când m-ai fi chemat la nuntă.

– Te cred, cumătre, d-apoi, dă, nu-i cum vrem noi, ci-i cum vrè Cel-de-sus.

Apoi capra pornește înainte plângând, și lupul după dânsa, prefăcându-se că plânge.

– Doamne, cumătre, Doamne ! zise capra suspinând. De ce ți-e mai drag în lume tocmai de-aceea n-ai parte...

– Apoi dă, cumătră, când ar ști omul ce-ar păți, dinainte s-ar păzi. Nu-ți face și d-ta atâta inimă rea, că odată avem să mergem cu toții acolo.

– Așa este, cumătre, nu-i vorbă. Dar sărmanii gâgâlici, de cruzi s-au mai dus !

– Apoi dă, cumătră: se vede că și lui Dumnezeu îi plac tot puișori de cei mai tineri.

– Apoi, dacă i-ar fi luat Dumnezeu, ce ți-ar fi ? D-apoi așa ?...

– Doamne, cumătră, Doamne ! Oiu face și eu ca prostul... Oare nu cumva nenea Martin a dat raita pe la d-ta pe-acasă ? Că mi-aduc aminte ca acu că l-am întâlnit odată prin zmeuriș; și mi-a spus că dacă-ai vrea d-ta să-i dai un băiet, să-l învețe cojocăria.

Și din vorbă-n vorbă, din una-n alta, ajung pân acasă la cumătra !

– Ia poftim, cumătre, zise ea luând scăuieșul și punându-l deasupra groapei cu pricina, șezi colè și să ospătezi oleacă din ceea ce ne-a dat Dumnezeu.

Răstoarnă apoi sarmalele în strachină și i le pune dinainte.

Atunci lupul nostru începe a mânca hâlpov; și gogâlț, gogâlț, gogâlț, îi mergeau sarmalele întregi pe gât.

– Dumnezeu să-i ierte pe cei răposati, cumătră, că bune sarmale ai mai făcut !

Și cum ospăta el, buf ! cade fără sine în groapa cu jaratic, căci scăuieșul de ceară s-a topit, și leasa de pe groapă nu era bine sprijinită: nici mai bine, nici mai rău, ca pentru cumătru.

– Ei, ei ! Acum scoate, lupe, ce-ai mâncat ! Cu capra ți-ai pus în cârd ? Capra ți-a venit de hac !

– Valeu, cumătră, talpele mele ! Mă rog, scoate-mă, că-mi arde inima-n mine !

– Ba nu, cumătre; c-așa mi-a ars și mie inima după iezișorii mei ! Lui Dumnezeu îi plac pui de cei mai tineri; mie însă-mi plac și de iști mai bătrâni, numai să fie bine fripți; și colè, să treacă focul printr-înșii.

– Cumătră, mă pârlesc, ard de tot, mor, nu mă lăsa !

– Arzi, cumătre, mori, că nici viu nu ești bun ! De-abiè i-a mai trece băietului istuia de spăriet, că mult păr îmi trebuia de la tine ca să-l afum ! Ți-aduci aminte, dihanie răutăcioasă și spurcată, când mi te-ai jurat pe părul tău ? Și bine mi-ai mâncat iezișorii !

– Mă ustură inima-n mine, cumătră ! mă rog, scoate-mă, și nu-ți mai face atâta osândă cu mine !

– Moarte pentru moarte, cumătre, arsură pentru arsură, că bine-o mai plesniși dinioare cu cuvinte din scriptură !

După aceasta, capra și cu iedul au luat o căpiță de fân și-au aruncat-o peste dânsul, în groapă, ca să se mai potolească focul. Apoi, la urma urmelor, năpădiră asupra lui și-i mai trântiră în cap cu bolovani și cu ce-au apucat, până-l omorâră de tot. Și așa s-a păgubit sărmana capră și de cei doi iezi, da' și de cumătru-său lupul păgubașă a rămas, și păgubașă să fie !

Și auzind caprele din vecinătate de una ca aceasta, tare le-au mai părut bine ! Și s-au adunat cu toatele la priveghiu, și unde nu s-au așternut pe mâncate și pe băute, veselindu-se împreună...

Și eram și eu acolo de față, și-ndată după aceea am încălecat iute pe-o șa și-am venit de v-am spus povestea așa, și-am încălecat pe-o roată și v-am spus jitia toată; și unde n-am mai încălecat și pe-o căpșună și v-am spus, oameni buni, o mare și gogonată minciună !

„Convorbiri literare, 1875, nr. 9, 1 dec.“